

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์

การสูญหายและผลกระทบของระบบการเลี้ยงสัตว์เพื่อการเกษตร
ภายใต้การผลิตเชิงพาณิชย์อย่างเข้มข้นของชาวปกาเกอะญอ:
กรณีศึกษาชุมชนบ้านห้วยส้มป่อย ตำบลคอยแก้ว
อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้เขียน

นายไวยิ่ง ทองปือ

ปริญญา

วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
(การใช้ที่ดินและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

อาจารย์ ดร. สิทธิพันธุ์ ประพูนนิตินสาร

บทคัดย่อ

ศึกษาการสูญหาย และผลกระทบของระบบการเลี้ยงสัตว์ ภายใต้การผลิตเชิงพาณิชย์อย่างเข้มข้นของชาวปกาเกอะญอ บ้านห้วยส้มป่อย หมู่ที่ 8 ตำบลคอยแก้ว อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อศึกษาสาเหตุเชิงซ้อนจากการเปลี่ยนระบบการผลิตเกษตรยังชีพสู่เกษตรเชิงพาณิชย์ที่เข้มข้นทำให้โคและกระบือของชาวปกาเกอะญอลดลงและหมดไป และเพื่อศึกษาผลของการลดลงและหมดไปของโคและกระบือต่อระบบการผลิตภาคเกษตรระบบนิเวศในไร่นา ระบบเศรษฐกิจครัวเรือน และระบบความสัมพันธ์ทางสังคม

การศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ช่วงเวลา คือในอดีตเมื่อปี พ.ศ. 2525 และปัจจุบันเมื่อปี พ.ศ. 2551 ศึกษาการเปลี่ยนแปลงระบบการผลิตเกษตรเพื่อยังชีพสู่เกษตรเชิงพาณิชย์ การเปลี่ยนแปลงระบบการใช้สัตว์สู่เครื่องจักร ศึกษาการเปลี่ยนแปลงในระบบสังคม และผลการเปลี่ยนแปลงที่มีต่อระบบนิเวศ เศรษฐกิจ และความสัมพันธ์ทางสังคม

จากการศึกษาพบว่า การเลี้ยงโคกระบือในอดีตการผลิตเพื่อยังชีพซึ่งสอดคล้องกับการเลี้ยงสัตว์ แต่การเลี้ยงโคกระบือในปัจจุบันกำลังเผชิญกับระบบการผลิตเชิงพาณิชย์ นโยบายรัฐในการประกาศเขตป่าอนุรักษ์ อุทยานแห่งชาติ และนักอนุรักษ์เขียว ส่งผลผลกระทบต่อระบบการเลี้ยง

สัตว์ ได้แก่ พื้นที่เลี้ยงสัตว์ลดลง เกิดการแย่งพื้นที่ระหว่างการเพาะปลูกพืชกับการเลี้ยงสัตว์ ทำให้เกษตรกรต้องขายโคกระบือไป สำหรับเกษตรกรที่เลี้ยงสัตว์ ได้ลดวัตถุประสงค์การใช้แรงงานสัตว์ออกจากระบบการผลิต เหลือเพียงเลี้ยงสัตว์เพื่อออมทรัพย์ หลักประกันความมั่นคง แม้ว่าเกษตรกรจะมุ่งผลิตเชิงพาณิชย์ แต่การผลิตเพื่อยังชีพบางด้าน เช่น การทำสวนครัว การผลิตข้าวเพื่อบริโภค การหาของป่า ยังคงมีอยู่ในระบบการผลิต นับว่าเป็นการปรับตัวตามสถานการณ์ที่สังคมไทยกำลังเผชิญต่อการเปลี่ยนแปลงนี้ด้วย

Thesis Title	Disappearance and Impacts of Animal for Agricultural Production System Under Intensive Agriculture of <i>Pga K-nyao</i> : A Case Study of Huai Som Poi Village, Doi Kaeo Sub-district, Chom Thong District, Chiang Mai Province
Author	Mr. Waiying Thongbue
Degree	Master of Science (Sustainable Land Use and Natural Resource Management)
Thesis Advisor	Lecturer Dr. Sidthinat Prabudhanitisarn

ABSTRACT

This thesis studies the impacts of the Disappearance of Animal for Agricultural Production System under Intensive Agriculture of *Pga K-nyao* community of Huai Som Poi Village, Doi Kaeo Sub-district, Chom Thong District, Chiang Mai Province. It studies the transformation of agricultural practices among *Pga K-nyao* from subsistence to intensive cash crops which resulted in the disappearance of cows and water buffaloes in the *Pga K-nyao* community. It also studies the impact on farming ecology, household economy structure, and social relations.

The study compares the situation of this *Pga K-nyao* community in two periods between B.D. 2525 and B.D. 2551. It studies the changes in farming practices from a subsistence production system to an intensive cash crop production system as well as studying the use of machines in agricultural practices. It also analyzes the changes in social structure, ecology, economy, and social relations.

This study discovers that animal raising in the past was compatible with the practice of subsistence agriculture. Today, animal raising in the highlands is facing difficulties because it is not compatible with the intensive cash crop production for commercial purposes. The government conservation policies, such as the declaration of national park and green conservation, have had significant impact on animal raising in the mountains. The competition for land for cash crop growing has created difficulties for farmers to raise their animals. Many farmers have to sell their cows and water buffaloes. The use of animals for farming has disappeared and farmers only raise animals for sale and family financial security. However, many farmers still preserve some subsistence farming practices such as rice and vegetable growing for consumption or gathering of forest products.